

תקציר

Autism Spectrum Disorder (ASD) היא לקות נוירו-התפתחותית הפוגעת ביכולת לאינטראקציה חברתית (APA, 2013). קושי מרכזי של ילדים עם ASD בתחום השפתי הינו בחלק הפרגמאטי, בשימוש החברתי-תקשורתי בשפה (Cardillo et al., 2020). אחת ממיומנויות השפה הפרגמטית הינה יצירת מכנה משותף Common Ground בה הדוברים מתאימים את תוכן דבריהם באופן הדדי בהתבסס על הידע המועבר ביניהם (De Marchena & Eigsti, 2016) ולילדים עם ASD בתפקוד קוגניטיבי גבוה (Cognitively able autism spectrum disorder - CAASD, IQ>70) ישנו קושי ביכולת זו. כמו כן, ילדים עם ASD מאופיינים בשכיחות גבוהה של קשיים מוטוריים (Eigsti, 2013; Liu & Breslin, 2013) וקשיים בתיאום מוטורי משותף Coordinated Joint Action, יכולת זו הינה היכולת לתאם מוטורית את התנועה העצמית עם התנועה של האחר (McDuffie et al., 2005). למרות שיכולת מוטורית קשורה להתפתחות שפתית חסר ידע לגבי הקשר בין יכולות אלו בקרב ילדים בספקטרום האוטיסטי. כמו כן ידוע כי התיאום הלקוי אצל ילדים עם ASD הוא מרכיב מרכזי ביצירת מכנה משותף ובתיאום מוטורי אולם לא נמצא מחקר שבדק תיאום שכזה בין שני עמיתים בני גיל ובעלי רמת תפקוד דומה והאם קיים קשר בין שתי יכולות אלו.

במחקר זה נבחנה התרומה של CJA תיאום מוטורי משותף ליצירת מכנה משותף - CG, תוך התייחסות ל IQ מילולי, חומרת הלקות ותאוריית המיינד (ToM). המחקר נערך בקרב 84 ילדים בגילאי 6-16 שנים עם CAASD מהם 70 בנים ו-14 בנות המחולקים לזוגות של ילדים בני גיל דומה, בעלי יכולת קוגניטיבית דומה ומאותו המגדר. זוגות הילדים תוצפתו בעת ביצוע משימה אשר בודקת יצירת מכנה משותף CG במהלך שיח בה היה על הילדים לתאר קלפי טנגרם אחד לשני לאורך שישה תורות כאשר הילדים מחליפים את תפקידיהם בין התורות. בנוסף, תוצפתו הזוגות בעת ביצוע מספר משימות הדורשות תיאום תנועתי של שיקוף האחר כמו משימת הליכה מתואמת ומשימות הדורשות תיאום של השלמת התנועה כמו משימת כדורגל דמיוני. יכולות ה ToM נבדקו באמצעות שאלון הורים Theory of Mind Inventory - TOMI (Hutchins et al., 2012) המעריך יכולות ToM בכמה רמות כגון בסיסי ומתקדם.

מתוצאות המחקר ניתן ללמוד כי ישנה התפתחות ביכולת ליצירת מכנה משותף, ביכולת התיאום המוטורי וב ToM לאורך הרצף הגילאי בקרב ילדים עם CAASD. עוד עולה מתוצאות המחקר כי אצל ילדים עם CAASD קיים קשר חיובי בין יכולות יצירת מכנה משותף ויכולות התיאום המוטורי. כמו כן נראה כי קידום של יכולת תיאום מוטורי עשויה לקדם יכולות שפתיות. תוצאות אלו יוכלו לסייע ביצירת תוכנית התערבות שמשלבת יכולות מוטוריות כמקדמות יכולות השפתיות בקרב ילדים עם ASD, וכן הן בעלות תרומה תאורטית המצביעה על קשר בין יכולות מוטוריות ויכולות שפתיות - פרגמטיות.

